

Мороз А. В., канд. екон. наук Белозерцев В. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ПРЕДИКТИВНА АНАЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНКИ
ЕФЕКТИВНОСТІ БІЗНЕСУ**

Сучасне бізнес-середовище характеризується високою динамічністю, посиленням конкуренції, швидкою зміною ринкових умов і зростанням ролі даних у процесі управління. За таких умов традиційні підходи до оцінки ефективності бізнесу, які переважно ґрунтуються на аналізі вже досягнутих результатів, не завжди забезпечують своєчасне виявлення ризиків і можливостей розвитку. Це зумовлює зростання значення предиктивної аналітики як інструменту, що дозволяє не лише інтерпретувати минулі та поточні показники діяльності, а й формувати обґрунтовані прогнози щодо майбутнього стану бізнесу.

Предиктивна аналітика являє собою сукупність методів статистичного аналізу, економіко-математичного моделювання, машинного навчання та інтелектуальної обробки даних, спрямованих на виявлення закономірностей і побудову прогнозів на основі наявної інформації. Її практична цінність полягає у здатності перетворювати масиви даних на аналітичні висновки, що мають прикладне значення для прийняття управлінських рішень [1]. На відміну від описової аналітики, яка відповідає на питання про те, що вже відбулося, предиктивна аналітика орієнтована на з'ясування того, що може відбутися в майбутньому за певних умов.

У системі оцінки ефективності бізнесу предиктивна аналітика дає змогу істотно розширити зміст аналітичної роботи. Якщо традиційне оцінювання зазвичай обмежується аналізом прибутку, рентабельності, ліквідності, оборотності чи інших фінансово-економічних індикаторів, то предиктивний підхід дозволяє оцінювати ймовірну динаміку цих показників, виявляти потенційні відхилення та визначати фактори, що можуть впливати на майбутню результативність діяльності. Саме завдяки цьому управління ефективністю бізнесу набуває не лише ретроспективного, а й випереджального характеру. Особливе значення предиктивна аналітика має для оцінки таких напрямів, як обсяги продажу, поведінка споживачів, попит на продукцію, ризик втрати клієнтів, імовірність

прострочення платежів, рівень витрат, ефективність маркетингових кампаній, кадрова стабільність та фінансова стійкість підприємства. На основі аналізу історичних даних підприємство може прогнозувати майбутні значення ключових показників ефективності, моделювати альтернативні сценарії розвитку та обирати найбільш доцільні управлінські рішення. У результаті підвищується обґрунтованість планування, поліпшується якість контролю та зменшується рівень невизначеності [2].

Важливою перевагою предиктивної аналітики є її здатність поєднувати оцінювання ефективності з управлінням ризиками. Сучасний бізнес функціонує в умовах, коли навіть незначні зміни ринкової кон'юнктури, споживчих уподобань, логістичних умов чи внутрішніх процесів можуть істотно впливати на кінцеві результати. Предиктивні моделі дають змогу заздалегідь виявляти потенційні проблеми, оцінювати ймовірність негативних подій і розробляти заходи реагування ще до моменту їх фактичного настання. Таким чином, аналітика перетворюється на інструмент не лише вимірювання ефективності, а й активного впливу на неї.

Разом із тим результативність використання предиктивної аналітики залежить від якості інформаційної бази, коректності побудованих моделей та рівня цифрової зрілості підприємства. Для отримання достовірних прогнозів необхідними є повні, актуальні та структуровані дані, інтегровані інформаційні системи, належний рівень автоматизації обліково-аналітичних процесів і кваліфіковані фахівці, здатні інтерпретувати результати моделювання [3]. Без належного методичного та технологічного забезпечення навіть сучасні аналітичні інструменти можуть призводити до хибних висновків і не забезпечувати очікуваного управлінського ефекту.

У контексті цифрової трансформації предиктивна аналітика стає важливим компонентом інтелектуалізації управління бізнесом. Її впровадження сприяє переходу від інтуїтивних рішень до рішень, заснованих на даних, а також формує підґрунтя для більш гнучкого та адаптивного управління.

Отже, предиктивна аналітика є важливим інструментом оцінки ефективності бізнесу в умовах цифрової економіки. Її використання дозволяє поглибити аналітичне розуміння бізнес-процесів, підвищити точність прогнозування, своєчасно виявляти ризики та формувати більш обґрунтовані управлінські

рішення. Практичне значення предиктивної аналітики полягає у можливості поєднати оцінку поточного стану підприємства з прогнозуванням його майбутніх результатів, що створює основу для зміцнення конкурентних позицій і забезпечення стійкого розвитку бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Городецький Ю. Д. Предиктивна аналітика та її роль у прийнятті стратегічних рішень у маркетингу. *Journal of strategic economic research*. 2023. № 5. С. 65-72. <https://doi.org/10.30857/2786-5398.2023.5.7>.
2. Коцюбинський О. Великі дані та предиктивна аналітика в публічному управлінні енергетичним сектором: інструменти прийняття управлінських рішень. *Успіхи і досягнення у науці*. 2026. № 1(23). [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-1\(23\)-829-844](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-1(23)-829-844).
3. Семенцова О. В., Ковальов А. Ю. Предиктивна та сценарна аналітика у стратегічному управлінні підприємствами залізничного транспорту. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2025. № 92. С. 79-87. <https://doi.org/10.18664/btie.92.353188>.

Канд. екон. наук Олійник Т. І., Білоус Д. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Класичне довгострокове планування, втрачає ефективність у сучасному аграрному секторі. Висока турбулентність ринків, непередбачувані кліматичні умови, такі як посухи та повені, а також різкі коливання цін на ресурси й кінцеву продукцію роблять жорсткі плани неактуальними ще до їх реалізації. У відповідь на ці виклики необхідний перехід до адаптивного управління та використання Agile-методологій, заснованих на принципах гнучкого реагування на зміни.

Замість монолітного річного плану операційна діяльність – посівна кампанія, збір урожаю, логістика – розбивається на короткі ітерації (спринти). Це дає змогу оперативно аналізувати результати, наприклад ефективність нової технології обробітку ґрунту, і своєчасно коригувати дії. Інвестиційні рішення також ухвалюються поступово: замість ризикованого повномасштабного будівництва підприємство може розпочати з пілотного проєкту, оцінити ринковий попит і лише потім масштабувати інвестиції, що суттєво знижує фінансові ризики.